

Сава В.Ф.
студентка 2 курсу, напрям підготовки "Музичне мистецтво",
Мукачівський державний університет
Мовчан К.М.
директор наукової бібліотеки,
Мукачівський державний університет

ПРОФІЛАКТИКА СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ФАХІВЦІВ З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглянуто питання виникнення і профілактики синдрому «емоційного професійного вигорання» викладача музики вищих навчальних закладів.

Ключові слова: емоційне вигорання, профілактика, викладач ВНЗ, комплексний підхід.

В сьогоdnішньому суспільстві, в час шалених швидкостей та перевантаженого інформаційного суспільства, проблема профілактики феномену «емоційного професійного вигорання» постає особливо гостро. Найбільш вразливими виявляються ті, хто постійно спілкуються з людьми: вчителі, вихователі, журналісти, соціальні працівники і т.д. Працівники цих професій повинні бути стриманими, толерантними, виявляти високий рівень емпатії, позитивної емоційності, що, частково, і призводить до синдрому «емоційного професійного вигорання». Що стосується емоційної сфери, то тут під впливом втоми виникає апатія, нудьга, стан напруженості, можуть виникнути явища депресії або підвищеної роздратованості, і як наслідок виникає емоційна неврiвноваженість. В цьому контексті розглянемо специфіку професійної діяльності викладача музичного мистецтва, для того, щоб можна було окреслити сферу його психічної напруженості.

Професійна діяльність фахівця з музичного мистецтва відрізняється високим емоційним навантаженням, і як наслідок цього, зі збільшенням стажу викладачі відчують «педагогічну кризу».

Як зазначають численні західні психологи, історія вивчення «вигорання» в американській науці пройшла дві фази, і в останнє десятиліття дослідження цього психологічного стану виходить на якісно новий рівень наукового пізнання [1]. Термін «емоційне вигорання» було введено американським психіатром Х. Дж. Фрейденбергом Х. Дж. у 1954 році. Фрейденберг Х. Дж. ввів це поняття для характеристики психічного стану здорових людей, які

інтенсивно спілкуються з клієнтами, пацієнтами, постійно перебувають в емоційно навантаженій атмосфері при наданні професійної допомоги.

У вивченні проблеми емоційного вигорання можна виокремити декілька підходів:

- стан фізичного, психічного й емоційного виснаження, зумовленого довготривалим перебуванням в емоційно перевантажених ситуаціях спілкування, тобто «вигорання»;

- синдром «хронічної втоми» (К. Маслач, В.Е. Орел, М.М. Скугаревська, Х. Фреденбергер);

- двовимірна модель, що складається, з емоційного виснаження та з деперсоналізації, тобто погіршення ставлення до інших, а іноді й до себе (М. Лейтер, В. Шафуелі);

- трьохкомпонентна система, яка складається з емоційного виснаження, деперсоналізації та редукції власних особистісних досягнень (В.В. Бойко, Л.М. Карамушка, Т.В. Форманюк) [2].

За методикою «Синдром «вигорання» в професіях системи «людина – людина», можна вивчити рівень розвитку основних компонентів синдрому: емоційне виснаження, деперсоналізація, редукція особистих досягнень.

Емоційне виснаження розглядається як основна складова емоційного вигорання та характеризується заниженим емоційним фоном, байдужістю або емоційним перенасиченням.

Деперсоналізація проявляється у деформації стосунків з іншими людьми. В одних випадках це може бути зростання залежності від інших людей, в інших – зростання негативізму, цинічності установок і почуттів стосовно реципієнтів: пацієнтів, клієнтів, підлеглих тощо.

Редукція особистих досягнень полягає або в тенденції до негативного оцінювання себе, своїх професійних досягнень та успіхів, негативізмі щодо службової гідності й можливостей, або у нівелюванні особистої гідності, обмеженні своїх можливостей, обов'язків щодо інших.

Фахівці виділяють три групи факторів, які викликають синдром емоційного вигорання у фахівців освітньо-мистецької сфери:

- особистісні фактори (низька чи висока емпатія, жорсткість та авторитарність стосовно других, низький рівень самооцінки та інші);

- професійно-організаційні фактори (моторність роботи, «холодні» стосунки з колегами, тощо);

- статусно-рольові фактори (відсутність можливості самоактуалізації, низький соціальний статус, ролеві поведінкові стереотипи) [3].

Для того, щоб уникнути динаміки зростання синдрому вигорання викладача ВНЗ, необхідна профілактика емоційного професійного вигорання з

використанням комплексного підходу. Комплексний підхід до профілактики синдрому полягає у гармонійному стилі життя педагога взагалі, та успішної професійної діяльності викладача вищої школи. Якщо ці фактори існують то ймовірність виникнення синдрому зводиться до нуля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коничко Н. Профілактика синдрому емоційного професійного вигорання викладача ВНЗ / Н. Коничко // Педагогіка. - № 1(3). - 2016. - С. 22.
2. Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (14-15 травня 2015 року). Том 2 / гол. редколегії Т.Д. Щербан. – Мукачево : Карпатська вежа, 2015. – 361 с.
3. Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі ХХІ століття : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 квітня 2017 р.) / гол. редколегії Т.Д. Щербан. – Мукачево : РВВ МДУ, 2017. – 319 с.

The article deals with the question of emergence and prevention of the "emotional professional burnout" syndrome by the music teacher of higher education institutions.

Key words: emotional burnout, prevention, teacher of higher educational institutions, complex approach.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>